

BEGRAAFPLAATSEN IN EUROPA

THEMA 16: STUKJES NAPOLEON

HET GRAF VAN NAPOLEON BONAPARTE (1769-1821)

Op 5 mei 1821 stierf Napoleon op het eiland Sint-Helena, waarheen hij in 1815 verbannen was. Hij woonde er in Longwood House en werd begraven in Sane Valley aan de oevers van een bron, in de schaduwen van enkele treurwilgen. Het graf op Sint-Helena is er nog; op de witte grafzerk staat geen tekst. Rond het

(lege) graf staan talrijke bomen, waaronder 12 cypressen, die er in 1840 werden geplant ter herinnering aan de 12 grote overwinningen van Napoleon. In 1840 werd het lichaam van Napoleon overgebracht naar Parijs, waar het werd bijgezet in de Dôme des Invalides.

STUKJES NAPOLEON

De dood van Napoleon is door mysteries omgeven. Er deden en doen allerlei complottheorieën de ronde over zijn dood. Al twijfelen sommigen of het Napoleon is die in de kist ligt, het is wel zo goed als zeker dat hij niet compleet in zijn kist rust. Napoleon wilde dat men na zijn dood een autopsie op zijn lichaam uitvoerde, opdat voor het geval bij hem daadwerkelijk maagkanker werd vastgesteld, men een middel vond om zijn zoon deze ziekte te besparen.

Bij de autopsie werden verschillende stukjes Napoleon verwijderd: hart, ingewanden en penis. Hart en ingewanden werden in urnen geplaatst. Twee stukjes van de ingewanden werden in 1841 verworven door het Museum of the Royal College of Surgeons of England. Ze werden echter vernietigd bij een luchtaanval in de Tweede Wereldoorlog.

DÔME DES INVALIDES

In 1840 besloot Louis-Philippe, de laatste Franse koning, om de overblijfselen van Napoleon in de crypte van de Dôme des Invalides in Parijs bij te zetten. De Dôme moest daar speciaal voor ingericht worden. Waar vroeger bij het betreden van de kerk de koepel (*dôme*) alle aandacht naar zich toetrok, wordt de blik nu juist omlaag getrokken naar de ronding die door architect Visconti werd aangelegd om de sarcofaag van Napoleon te kunnen opnemen. De verbouwing duurde tot 1861; tot die tijd rustte Napoleon in de Sint Hieronymuskapel.

De sarcofaag staat op een sokkel van groen graniet uit de Vogezes. De sarcofaag zelf is van rood porfier uit Finland en meet 4,5 x 4 x 2 meter. In de sarcofaag ligt Napoleon in nog eens zes in elkaar passende kisten als een setje Russische matrosjka's. De kisten zijn van tin, mahoniehout, tweemaal lood, ebbenhout en eikenhout. Er zit geen betekenis achter het aantal kisten of het gebruikte materiaal, maar al snel deed het grapje de ronde dat de werkelijke reden was om zo te verhinderen dat Napoleon weer zou ontsnappen. Napoleon is gekleed in zijn uniform van kolonel van de garde-cavalerie, zijn steek ligt op zijn benen. Aan de voeten van Napoleon zijn de urnen met zijn hart en ingewanden geplaatst.

HET HART VAN NAPOLEON

Napoleon had aan zijn adjudant generaal Henri Bertrand de wens geuit, dat men na zijn dood zijn hart, geconserveerd in ethylalcohol, naar zijn echtgenote Marie-Louise in Parma zou brengen: *'Zeg tegen haar dat ik haar teder bemind heb en nooit ben opgehouden haar te beminnen'*. De ex-keizerin regeerde in het kleine hertogdom Parma, Piacenza en Guastalla, dat men haar had gelaten bij het verdrag van Fontainebleau. Marie-Louise wees echter dit aandenken van en aan haar dode man af; veel tijdgenoten vonden overigens dat ze dat ook niet had verdiend. Ze had namelijk al twee kinderen, in 1817 en 1819, bij haar opperhofmeester Adam Albrecht Graf von Neipperg en trouwde hem al drie maanden na de dood van Napoleon.

Een van de (on)smakelijke verhalen rond de dood van Napoleon vertelt dat het hart van Napoleon door ratten zou zijn opgevreten, toen de artsen na de autopsie hun middagpauze hielden; het zou toen vervangen zijn door een kalfshart.

sarcofaag van Napoleon in de Dôme des Invalides

DE PENIS VAN NAPOLEON

Alhoewel het officiële Britse sectierapport -Napoleon stierf in Britse gevangenschap- daarover niets meldt, schijnt men bij de autopsie in een onbewaakt ogenblik de penis en de testikels van de keizer te hebben afgeknipt. De testikels zijn in het bezit van een Frans museum, de penis heeft veel omzwervingen gemaakt.

Francesco Antommarchi (1789-1838) was lijfarts van Napoleon en een van de mannen die deelnamen aan de autopsie. Hij zou de penis hebben afgesneden en hebben doorgegeven aan Napoleons kamerdienaar Louis Etienne 'Ali' Saint-Denis en de Corsicaanse priester Angelo Vignali, de biechtvader van de keizer. De kamerdienaar meldde in een postuum gedenkschrift dat hij en Vignali *'kleine stukjes van Napoleons lichaam wegnamen tijdens de autopsie'*.

Lange tijd werd niets meer vernomen. Maar toen kocht in 1924 boekenantiquair dr. A.S.W. Rosenbach op een veiling in Londen een aantal spulletjes van kapelaan Vignali, waaronder *'een onplezierig stukje vergaan weefsel, een soort gemummificeerd spierachtig deeltje'*.

De spulletjes van Vignali veranderden nog een aantal malen van eigenaar voor de partij weer opdook in 1969 op een veiling bij Christie's; de penis werd omschreven als *'een klein, opgedroogd object, elegant omschreven als gemummificeerd spierweefsel, genomen van 's keizers lichaam tijdens de sectie'*. Het leidde in een Britse tabloid tot de kop "Not tonight, Josephine". De partij werd niet verkocht.

In 1992 kocht de Amerikaanse uroloog dr. John Kingsley Lattimer naar eigen zeggen de penis van een Parijse handelaar en nam hem mee naar New Jersey, waar hij deel ging uitmaken van Lattimers collectie *'souvenirs uit de geschiedenis van de duistere kanten van de wereld'*. Uit röntgenopnamen kon hij vaststellen dat het zeker om een menselijke penis ging en niet om een uitgedroogde veter of een verschrompelde aal. Na zijn dood in 2007 erfde zijn zoon Evan het kleinood.

NAPOLEON II (1811-1832)

Aan het hoofd van de sarcofaag van Napoleon I markeert een witmarmeren zerk de plaats waar Franz Joseph Karl, roi de Rome ofwel Napoleon II is bijgezet. De zoon van Napoleon Bonaparte en Marie-Louise van Habsburg ligt hier zonder hart en ingewanden. Bij de eerste verbanning van Napoleon in 1814 werd

hij door zijn moeder meegenomen naar het hof in Wenen, waar hij op 21-jarige leeftijd aan tuberculose stierf. Hij werd in Wenen in drie delen begraven, zoals gebruikelijk was bij de Habsburgers: zijn lichaam in de Kaisersgruft van de Kapuzinerkirche, zijn hart in de Herzgruft van de Augustinerkirche en zijn ingewanden in de Alte Herzogsgruft in de Katakomben van de Stephansdom. In 1940 werd zijn lichaam door Hitler aan het net door hem bezette Frankrijk 'geschonken'. Zijn bronzen kist werd aanvankelijk in de St. Hieronymuskapel geplaatst en op 18 december 1969 in de crypte bijgezet. Zijn hart en ingewanden bleven in Wenen.

MUSÉE DE L'ARMÉE : HOND EN PAARD VAN NAPOLEON

Het Hôtel des Invalides werd tussen 1671 en 1676 gebouwd op bevel van Lodewijk XIV en was het eerste militaire hospitaal en tehuis dat onderdak bood aan oorlogsveteranen en invalide soldaten. Sinds 1975 worden er nog maar 80 zwaar gehandicapte militairen opgenomen, die er na een ministeriële beslissing blijvend mogen vertoeven. Grote gedeelten van het Hôtel worden nu ingenomen door militaire musea, waarvan het Musée de l'Armée het belangrijkste is. In dat legermuseum staan ook twee opgezette dieren van Napoleon, een hond en een paard.

Van de opgezette hond van Napoleon is de naam onbekend; het ras was een herder uit de Abruzzes. Het beestje vergezelde hem naar Elba, waarheen Napoleon in 1814 verbannen werd en na 10 maanden wist te ontsnappen.

Het witte paard Vizir kreeg Napoleon als geschenk van de sultan van het Ottomaanse Rijk in 1808. Vizir ging in 1815 mee in ballingschap. Na de dood van Napoleon ging het paard naar Engeland en vandaar naar Frankrijk, waar het in 1826 stierf en werd geprepareerd.

zoekplaatje

het graf van Napoleon op Sint-Helena.
Waar is Napoleon ?